

(המשך מעמוד 64)

נפתלי, שלא קרא את פסק-הדין מעולם, נידהם כאשר גילה כי עדותו היתה הגורם העיקרי להרשעתו של פינחס ברצח. כאשר נתבקש להגיב על עדותו לאור תוצאותיה, הסביר שהוא בכלל לא בדק אם החומר שהיה על הטביעה היה כתמי דם. הוא קיבל זאת כנתון, ועשה רק בדיקות מסויימות כדי לברר אם הכתם היה מעל או מתחת לטביעה. וגם תוצאות בדיקתו זו לא היו מוחלטות.

במיכתב תשובה כתב נפתלי ואמר: „אך קיימת אפשרות של טעות בתום-לב. כי הרי המסקנות שלי מבוססות לא על ספרות מדעית ולא על נסיון במיקרים אחרים... המסקנה של השופט המלומד אינה מסויימת על עובדות כי אם על השערתו, כי הרי אמרתי: „שלושת הכתמים הנראים על

פרקליט אררת „האשמה לא הוכחה מעל לכל ספק“

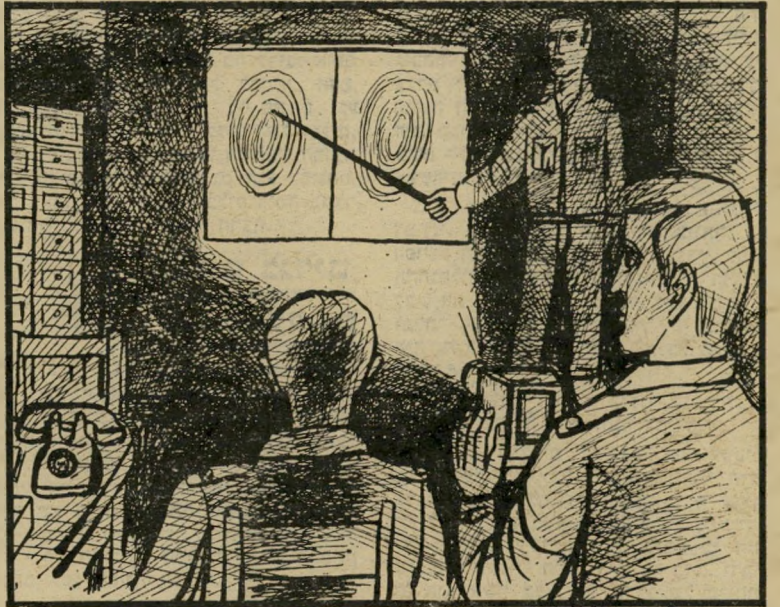
טביעת הכף באו כנראה (ההדגשה במקור) יחד עם טביעת הכף.“ נפתלי, שהוא מומחה נודע לכתבי-יד, לא עשה בדיקה מסוג זה בכל מיקרה אחר. לא עמדו לרשותו מעבדות וציוד משוכלל, וקביעתו באה לאחר שכל מומחי המיטרה לא הצליחו לקבוע זאת.

ליבאי, שעשה את מלאכתו בהתנדבות, כי האמין בתום ליבו של פינחס, היפס גם את עד הראיה אשר חנוכר. התברר לו כי חנוכר עצמו שוחרר מבית-הסוהר באותו זמן, וסירב לדבר עם עורכי-הדין על מישפט הרצח. השמועות אמרו כי הוא חושש להסתכן בעדות שקר, מכיוון שעדותו במישפט צבאג בשקר יסודה, והוא נאלץ בזמנו לתת.

למרות הגילויים הללו לא היה, לפי החוק מקום לדרוש מישפט חוזר ולטהר כליל את פינחס מאשמת רצח. כדי לפתוח במישפט חוזר יש צורך בראיות חדשות, שלא היו בפני בית-המישפט הקודם, ולא יכלו להיות מובאות בפניו באותו זמן. דרישה זו חוסמת את הדרך בפני צבאג. שכן הראיות שהתגלו כאן אינן חדשות. זוהי פרשנות על עדויות שניתנו בפני בית-המישפט הקודם, ואפשר היה לגלותן כבר אז.

חנינה „באופן שישוחרר מייד...“

כיוון שאין אפשרות לפתוח במישפט חוזר, פנה ליבאי יחד עם עורכי-הדין יצחק אררת ויצחק טוניק אל שר-המישפט, והעלו בפניו את מימצאיהם. הם גם הדגישו, כי העדים הראשונים במקום הרצח ראו על הריצפה עקבות נעלי גומי בתוך שלולית הדם. מומחה מטעם המיטרה בדק את העיקבות וקבע שאינן מתאימות לאלה של הנרצח, ולא לאלה של

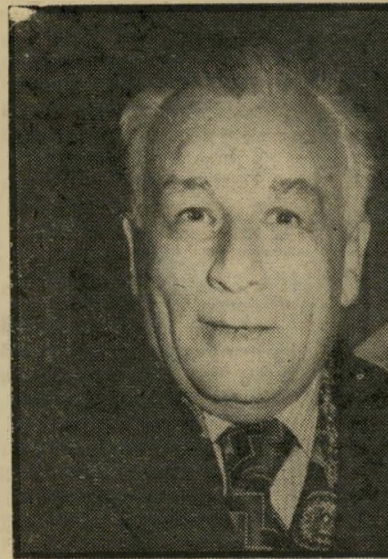

טביעת-הכף שהכריעה (ציור של גפן) לא ברור אם הכתם אכן היה דם הקרבן

פינחס, ואפילו לא לאלה של חנוכר. אך מימצא חיובי לא נקבע. כלומר: נשארה אפשרות ממשית כי היו אנשים אחרים בדירה בשעת הרצח.

בוהירות מירבית סיכמו עורכי-הדין את מיכתבם ואמרו: „איננו טוענים כי הוכח לנו שפינחס צבאג ריצח 12 שנות מאסר בהיותו חף מפשע. אבל לעניות דעתנו, לאחר לימוד הפרשה, אשמתו של צבאג בביצוע הרצח לא הוכחה מעל לכל ספק סביר. אין לנו חומר הכשר לפי החוק לפתיחת מישפט חוזר. אין אנו מבקשים להון אותו מן העבירה בה הורשע (דבר שמשמעותו הוא זיכויו של צבאג מכל אשמה). בקשתנו מצטמצמת, נוכח כל הנסיבות שפרטנו, להפחתה מיידית נוספת בתקופת מאסרו באופן שישוחרר מייד.“ שר-המישפטים קיבל את ההמלצה, ונשיא המדינה חנן את פינחס צבאג.

פינחס שוחרר מבית-הסוהר וצלל לתוך חיים חדשים. הוא החל לעבוד ומצא ברה שאתה הוא מתגורר. האם קיימים אנשים נוספים כמותו בבתי-הסוהר של המדינה, אשר לא התמזל מזלם ולא נפגשו עם עורך-דין שהקדיש את זמנו ומרצו כדי להוכיח שיש ספק סביר באשמתם? אילינה ארזן

פרקליט טוניק „הפחתה מיידית במאסר“

אמנות

מהפכה בגלריה

גלריית הקיבוץ, חלון-הראווה של אמני הקיבוצים, עשויה להפוך לגלריה חשובה ביותר בתל-אביב. רפי לביא, אמן, מוסיי קולוג ומורה שהעמיד דור חדש של אמני גנים, נבחר עליידי ועדה בין-קיבוצית, להיות מנהלה האמנותי החדש של הגלריה לשנה הבאה. רפי לביא מצטיין בידע רב בכל שיטחי האמנות, ובנסיון עשיר כאמן מהשרה הראשונה. הוא נחשב כמי שיוכל להזרים „דם חדש“, ולמלא בתכני גנים רבגוניים את הגלריה.

רפי הוזמן את מבקרי האמנות למיפגש צהריים, מעין מסיבת-עיתונאים של טרם פתיחת תערוכת-הבכורה של פעילותו כמינהל. במיפגש הזה, כשהוא לבוש מיכנסיים קצרים וסנדלים, כדרכו; הציג את תערוכת הפתיחה של העונה. כאן ראו המבקרים כמו עיניהם, שאם היה חשש שמא יכפה רפי את טעמו האישי והמוכר על אופי התערוכות, הרי חשש זה נתבדה נוכח הדיבור הגדול של הסגנונות המוצגים.

בצד ציור נוף ריאליסטי של אופייה ברק מקיבוץ גונן, הוצגו צילומים של סליה ירדני מקיבוץ עין-גדי, יצירה של ירדני רובין, וציור מופשט אכספרסיוניסטי של אליהו גת. אך היצירה שבלטה בייחוד, דה. היתה של הפסלת פני יסעור, מעין-

ציור ולדימיר וייסברג במוסיאון תל-אביב

תערוכה הנערכת במוסיאון, לצייר, בי עזרו חי, אך בהעדרו, היא תופעה יוצאת דופן בעולם. מדוע, אם כן, ערך מוסיאון תל-אביב תערוכה לולאדימיר וייסברג, ולאדימיר וייסברג, הוא כיום מחשובי הציירים ברוסיה. מלבד היותו צייר גדול ומיוחד במינו, שאי-אפשר להשוותו לשום צייר אחר, הוא מורה, שמרבית הציירים הצעירים הרוסים הנמצאים כיום בארץ, למדו אצלו. בין התלמידים גם יאן רייכ וויגר, שעלה לארץ לפני שבע שנים, עם אשתו אירה. עוד בהיותו ברוסיה רכש יאן מיצירות מרו הנערץ, וכמותו עשו שאר התלמידים. וכך, לאט לאט, הצטברו בארץ די יצירות, היכולות להוות תערוכה.

כרשציוב כעס. באופן רישמי, נחשבים בים האמנים ברוסיה פרויטים, ונתונים לביקורי המיטרה חדשות לבקרים, בעיקר בות כל תלונה קטנה, כמו, למשל, תלונה של שכן על ריח הטרפנטין העולה מהחדר הצייר, מי שחבר באגודת-האמנים, מוסיי רד קצת פחות עליידי המיטרה. החברי רות באגודת-האמנים ברוסיה מוכה את הדין אמן בתמיכה, בסכום המספיק למחיה בי משך חודש ימים. בארץ, לעומת זאת, צריך האמן לשלם דמי חברות עבור השתייכותו לאגודת-האמנים. וייסברג, נאלץ במשך שנים רבות להיעזר באשתו ובקיציבת הנכים של אימו, עלימנת להתקיים, ולצייר כרצונו, מבלי להתפשר בסגנונו.

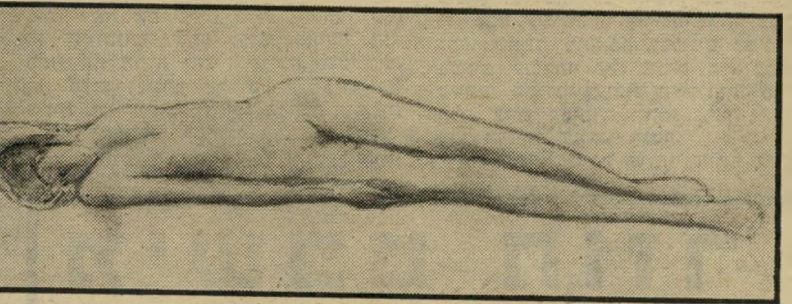
וייסברג נולד לאב יהודי משכיל, פסיי כיאטר, שהיה מתלמידי זיגמונד פרויד, ול-אם נוצרייה רוסיה, ששימשה תחילה כמורה, ומאוחר יותר כספרנית בספריה ההיסטורית של מוסקוה. במוסקוה נולד ושם הוא גר עד היום מלבד שנות המילחמה, שבהן חיה המיטרה באורל, בגלל רדיפת הנאצים את אביו.

בגלל שלא צייר, על פי הקו הרישמי את הריאליזם הסוציאליסטי לא היה ולא דימיר וייסברג חבר באגודת-האמנים בי משך שנים רבות — עד 1961. ב-1962 הציג בתערוכת יובל ה-30 של סניף מוסקי וזה של אגודת-הציירים — אך מאחר שהתערוכה עוררה את זעמו של כרשציוב, הוא נדרש לסלק את ציוריו ממנה. ב-1978, הציג 60 ציוריו שמן בבית אגודת-האמנים. רבים מציוריו מוצגים מחוץ לגבולות רוסיה, וזיכיים להערכה בינלאומית רבה.

בארץ הוצגו חלק מיצירותיו בעבר, בי מוסיאון ישראל, אך היו אלה יצירות שני

צייר וייסברג חתירה אל השלמות

עירום של וייסברג לא לפי הקו הרישמי

חרודי-איחוד, יצירת-פיסול העשויה פחים, שביניהם מצויים, לסירוגין, בחלוקת שטח או חצץ. מתוך ערימת החול, החל נובט דשא טרי, והיצירה האמנותית, כאילו קיבץ לה חיים ודינמיות משל עצמה.

בלי מתווכים. רפי לביא מתכנן לעי רוח מה שמקובל בגלריות רציניות בניו-יורק ובערים אחרות בעולם. „יום פתוח“, יום קבוע בשבוע, יקבל רפי אמנים, יענה על שאלות, ויהיה מוכן לראות יצירות שתובאנה לגלריה. דבר זה לא קיים עדיין באף גלריה אחרת בארץ. קשר ישיר ובלתי-אמצעי עם מנהלי גלריה, ללא עזרת שתדלנים ומתווכים הוא נדיר ביותר בארץ. צעד זה ראוי שיאומץ עליידי שאר הגלריות, שרבות מהן, נסגרו בקליפתן, ומסרבות לראות יצירות של אמנים צעירים שאינם מוכרים עדיין.

עשו עד 1971. בתערוכה החדשה, במוסיי און תל-אביב, מוצגות יצירות שנעשו עד 1978. והתערוכה מציגה תמונה מקיפה ורחבה הרבה יותר על עולמו של אמן רגיש ופיוטי, המזכיר, בנגיעות המכחול המעודות, את גדולי הציור האימפרסיוניסטי, כסוזאן הפונטיאליסטיים, את הנושא מציי וייסברג מטבע דומם המונח בסטודיו שלו. הנושא מתמוגז תמיד עם הרקע מבחרי גה צבעונית, וכך נוצרת הרמוניה מושלמת, המעדיה על התפתחות עיקבית של הצבע על הבר.

אופן הציור שלו מעיד על אופיו הבלתי-תימטפשי והעקשני, הוא עובד על יצירותו עד שהתוצאה מניחה את דעתו, והשלמות היא לגביו צו ראשון. כדי להתייחס מסר לשלמות במיקצועו, ויתר וייסברג על כל מותרות החיים, ואפילו על ילדים. תלמידיו הם כמו ילדים לו, ולהם היקנה את כל עקרונותיו וערכיו האמנותיים.